

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. №

Дата

155 КЗ 4/16
27.07.16

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. № 10-00-5..... 27.04.2016

На Ваш № 105 к. д./05.04.2016 г.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е

ОТ

ЕКАТЕРИНА ЗАХАРИЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

ПО

КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 4/2016 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 5 април 2016 г. съм конституирана като заинтересована страна по конституционно дело № 4 за 2016 г., образувано на 22.03.2016 г. по искане на тричленен състав на Върховния административен съд (ВАС) за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от Закона за съдебната власт (ЗСВ).

С посоченото определение и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Конституцията на Република България, във връзка с чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд е допуснато за разглеждане по същество искането за установяване на противоконституционност на чл. 230, ал. 1 от ЗСВ. Отклонено е като недопустимо искането за установяване на противоконституционност на чл. 230, ал. 2 от ЗСВ и производството е прекратено в тази му част, тъй като тази разпоредба не е приложимо право при решаването на правния спор по адм. дело № 2106/2016 г. по описа на ВАС.

Относно противоречие с чл. 48, ал. 1 и ал. 3 и чл. 51 от Конституцията на Република България

В искането на вносителя са изложени съображения за противоречието на оспорените разпоредби с чл. 48, ал. 1 (правото на труд) и ал. 3 (свобода на избор на професия и място на работа) и чл. 51 (правото на обществено осигуряване) от Конституцията на Република България. Изтъква се, че „така регламентираният (от законодателя) институт на временното отстраняване от длъжност на съдия, прокурор или следовател има за последица съществено ограничение на принципа за пропорционалност, защото липсата на времево ограничение на отстраняването от длъжност на съдия, прокурор или следовател, след като отпадне необходимостта от временно отстраняване, засяга права и законни интереси на отстранения от длъжност магистрат в по-голяма степен от най-необходимото за неговата цел и в резултат води до неоправдано нарушаване на основни, прогласени от Конституцията на Република България права и свободи на човека“.

Съдържанието на текста на чл. 230, ал. 1 от ЗСВ в редакцията му преди изм. с ДВ, бр. 28 от 2016 г., предвижда в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет временно го отстранява от длъжност до приключване на наказателното производство.

Наказателното производство може да бъде приключено за различен период от време, който да надхвърли срока по чл. 234 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). По този начин, продължителността на срока на временното отстраняване по чл. 231, ал. 1 от ЗСВ е обвързана с общата продължителност на наказателното производство и продължава за неопределен период от време. Освен това, в чл. 231 от ЗСВ не е предвиден съдебен контрол, който в случай на отпадане на необходимостта от отстраняване от длъжност да бъде упражнен, като съдът отмени мярката.

Също така институтът на временно отстраняване от длъжност на съдия, прокурор или следовател не допуска осъществяване на съдебен контрол, който да може да бъде иницииран по искане на заинтересованото лице или служебно от съда, както това е предвидено за други подобни принудителни административни мерки по чл. 69 от НПК, чл. 91 от Наказателния кодекс и чл. 164 от Закона за здравето. Тези мерки също нямат срок, но подлежат на периодично преразглеждане, доколкото съществено засягат основни права и свободи, за да се избегне ненужното им и неоправдано ограничаване.

Така временното отстраняване от длъжност до приключването на наказателното производство може да се окаже с необоснована продължителност, като засяга трудовите и свързаните с тях права. През периода на отстраняване магистратът не получава трудово възнаграждение и не може да изпълнява друга трудова или служебна функция по арг. на чл. 195 от ЗСВ, тъй като неговото правоотношение съществува. По този начин той е лишен от правото да работи, периодът не се зачита за трудов и осигурителен стаж и законът не предвижда възможност магистратът сам да внася осигурителни вноски. Той не може и да въздейства върху продължителността на отстраняването, както беше посочено по-горе, тъй

като ЗСВ не предвижда длъжимата съгласно конституцията съдебна защита срещу отстраняване от длъжност извън разумния срок.

Отстраняването от длъжност на магистрати за неопределен период от време и липсата на възможност да осъществява своето право на труд влиза в противоречие и с Хартата на основните права на Европейския съюз¹, която има непосредствено действие в Република България като държава членка на Съюза съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията.

Съгласно чл. 15 от Хартата, всеки има право да работи и свободно да престира своя труд. Предвид на това, оспореният чл. 230, ал. 1 от ЗСВ несъмнено поставя ограничения, като поставя в невъзможност отстранения магистрат да се ползва от това основно право.

Същевременно, предвиденото обезщетение по чл. 231 от ЗСВ, може да се разглежда, като закъсняла и неефикасна мярка за поправка на вредите, причинени на временно отстранения от длъжност магистрат.

Както посочва Конституционният съд в Решение № 7 от 19.06.2012 г. по к. д. № 2/2012 г. и цитираните в него решения, „поначало ограничения на основните права, включително правата – свободи, са допустими, стига да се спазва принципът на пропорционалността (чл. 5, ал. 1 и 4 от Договора за ЕС), който принцип трайно присъства и в практиката на Конституционния съд (Решение № 20 от 1998 г. по к.д. № 16 от 1998 г.; Решение № 2 от 2002 г. по к.д. № 2 от 2002 г.; Решение № 15 от 2010 г. по к.д. № 9 от 2010 г.)“

От изложеното се налага изводът, че за да съответства на правните стандарти, временното отстраняване от длъжност на магистрат, следва да е регламентирано с ясни времеви параметри и да подлежи на периодичен съдебен контрол, който да включва преценка за необходимостта и пропорционалността на произтичащите от него ограничения на трудовите и свързаните с тях права по време на различните етапи от наказателното производство.

Предвид изложеното считам, че не са налице основания за съхраняващо тълкуване на оспорената разпоредба на чл. 230, ал. 1 от ЗСВ.

С уважение,

ЕКАТЕРИНА ЗАХАРИЕВА
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

¹Виж. Решение № 7 от 19.06.2012 г. на КС по к. д. № 2/2012 г.